

Specjalne potrzeby edukacyjne - opis przedmiotu

Informacje ogólne	
Nazwa przedmiotu	Specjalne potrzeby edukacyjne
Kod przedmiotu	05.6-WP-RzK-SPE
Wydział	Wydział Nauk Społecznych
Kierunek	Resocjalizacja z kryminologią
Profil	ogólnoakademicki
Rodzaj studiów	pierwszego stopnia z tyt. licencjata
Semestr rozpoczęcia	semestr zimowy 2022/2023

Informacje o przedmiocie	
Semestr	3
Liczba punktów ECTS do zdobycia	1
Typ przedmiotu	obowiązkowy
Język nauczania	polski
Sylabus opracował	dr hab. Małgorzata Czerwińska, prof. UZ

Formy zajęć					
Forma zajęć	Liczba godzin w semestrze (stacjonarne)	Liczba godzin w tygodniu (stacjonarne)	Liczba godzin w semestrze (niestacjonarne)	Liczba godzin w tygodniu (niestacjonarne)	Forma zaliczenia
Wykład	15	1	15	1	Zaliczenie na ocenę
Ćwiczenia	15	1	15	1	Zaliczenie na ocenę

Cel przedmiotu

1. Zapoznanie studentów z podstawową problematyką psychospołecznego funkcjonowania osób/uczniów objętych pojęciem „specjalne potrzeby edukacyjne - SPE”: typologia uczniów ze SPE, specyfika ich funkcjonowania, rehabilitacja, terapia, edukacja, resocjalizacja; proces planowania pracy pedagogicznej z uczniami o specjalnych potrzebach edukacyjnych /cel, formy, środki i metody kształcenia/.
2. Kształtowanie umiejętności rozpoznawania zagrożeń funkcjonowania uczniów ze SPE w systemie edukacji inkluzyjnej i budowania kultury inkluzyjnej w placówkach edukacyjnych i resocjalizacyjnych.
3. Uwrażliwianie studentów na potrzebę myślenia i działania w sposób przedsiębiorczy, krytyczno-konstruktywny, prospołeczny i kreatywny, realizując edukację, terapię, proces wychowawczy i resocjalizacyjny wobec uczniów ze SPE.

Wymagania wstępne

Podstawowa wiedza z zakresu niepełnosprawności człowieka, na temat systemów i zasad wychowania i kształcenia dzieci i młodzieży.

Zakres tematyczny

1. Specjalne potrzeby edukacyjne, dzieci/uczniowie ze spe – pojęcie, definicje, typologia - w świetle krajowych i międzynarodowych ujęć prawnych i literatury przedmiotu. Polskie i zagraniczne koncepcje kształcenia dzieci/uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi – ewolucja i krytyka.
2. Niepełnosprawność /sensoryczna, motoryczna, somatyczna, psychiczna, sprzężona/.
3. Dysfunkcje rozwojowe o charakterze endogennym /opóźnienie rozwoju psychomotorycznego, inteligencja niższa od przeciętnej, specyficzne trudności w uczeniu się, specyficzne trudności w zachowaniu, zaburzenia w rozwoju komunikacji i mowy - SLI /.
4. Problemy i nietypowości rozwojowe o charakterze egzogennym /zaburzenia emocji i zachowania o podłożu rodzinnym, niedostosowanie społeczne i zagrożenie niedostosowaniem społecznym – CD, patologia środowiska, pochodzenie z mniejszości etnicznej, językowej, kulturowej, wybitne uzdolnienia, odmienność somatyczna/.

Ćwiczenia:

1. Psychospołeczne funkcjonowanie dzieci i młodzieży z niepełnosprawnością sensoryczną /wzroku, słuchu/: sfera orientacyjno-poznawcza, emocjonalno-motywacyjna i funkcjonowania społecznego. System opieki, rehabilitacji (wychowania rehabilitującego), edukacji (uwarunkowania wyrównywania szans edukacyjnych). Zasady, metody, formy opieki, wychowania, rehabilitacji, edukacji. Projektowanie procesu wspierania dzieci i młodzieży i ich rodzin. Niepełnosprawność sensoryczna a zagrożenie niedostosowaniem społecznym.

2. Psychospołeczne funkcjonowanie dzieci i młodzieży z niepełnosprawnością intelektualną: sfera orientacyjno-poznawcza, emocjonalno-motywacyjna i funkcjonowania społecznego. System opieki, rehabilitacji, edukacji (uwarunkowania wyrównywania szans edukacyjnych). Zasady, metody, formy opieki, wychowania, rehabilitacji, edukacji. Projektowanie procesu wspierania dzieci i młodzieży i ich rodzin. Niepełnosprawność intelektualna a zagrożenie niedostosowaniem społecznym.
3. Psychospołeczne funkcjonowanie dzieci i młodzieży z inteligencją niższą niż przeciętna, specyficznymi trudnościami w uczeniu się: sfera orientacyjno-poznawcza, emocjonalno-motywacyjna i funkcjonowania społecznego. System opieki, rehabilitacji/terapii, edukacji (uwarunkowania wyrównywania szans edukacyjnych). Zasady, metody, formy opieki, wychowania, rehabilitacji, edukacji. Projektowanie procesu wspierania dzieci i młodzieży i ich rodzin. Inteligencja niższa od przeciętnej, specyficzne trudności w uczeniu się a zagrożenie niedostosowaniem społecznym.
4. Psychospołeczne funkcjonowanie dzieci i młodzieży z niepełnosprawnością ruchową i somatyczną: sfera orientacyjno-poznawcza, emocjonalno-motywacyjna i funkcjonowanie społeczne. Dzieci i młodzież z niepełnosprawnością ruchową systemie somatyczną w systemie opieki, rehabilitacji (medycznej, psychologicznej, społecznej, zawodowej), edukacji (uwarunkowania wyrównywania szans edukacyjnych). Zasady, metody, formy opieki, wychowania, rehabilitacji, edukacji dzieci i młodzieży z niepełnosprawnością ruchową i somatyczną. Projektowanie procesu wspierania dzieci i młodzieży z niepełnosprawnością ruchową i somatyczną oraz ich rodzin. Niepełnosprawność ruchowa i somatyczna a zagrożenie niedostosowaniem społecznym.
5. Psychospołeczne funkcjonowanie dzieci i młodzieży z odmiennością somatyczną (zaburzenia wagi i wzrostu, transseksualizm, deformacje twarzy). Dzieci i młodzież z odmiennością somatyczną w systemie opieki, rehabilitacji, wychowania, terapii, edukacji (uwarunkowania wyrównywania szans edukacyjnych). Zasady, metody, formy opieki, rehabilitacji, wychowania, terapii, edukacji dzieci i młodzieży z odmiennością somatyczną. Projektowanie procesu wspierania dzieci i młodzieży z odmiennością somatyczną oraz ich rodzin. Odmienność somatyczna a zagrożenie niedostosowaniem społecznym.
6. Psychospołeczne funkcjonowanie dzieci ze szczególnymi uzdolnieniami. Wpływ szczególnych uzdolnień na kształtowanie się sfery orientacyjno-poznawczej, emocjonalno-motywacyjnej i funkcjonowanie społeczne. Dzieci ze szczególnymi uzdolnieniami systemie opieki, wychowania, terapii, edukacji (uwarunkowania wyrównywania szans edukacyjnych). Zasady, metody, formy opieki, wychowania, terapii, edukacji dzieci ze szczególnymi uzdolnieniami. Projektowanie procesu wspierania dzieci ze szczególnymi uzdolnieniami oraz ich rodzin. Szczególne uzdolnienia a zagrożenie niedostosowaniem społecznym.
7. Psychospołeczne funkcjonowanie dzieci i młodzieży z trudnościami adaptacyjnymi z powodu różnic kulturowych lub zmian środowiska edukacyjnego (np. wcześniejsze kształcenie za granicą). Dzieci i młodzież z różnic kulturowych w systemie opieki, wychowania, resocjalizacji, socjoterapii, edukacji (uwarunkowania wyrównywania szans edukacyjnych). Zasady, metody, formy opieki, wychowania, resocjalizacji, socjoterapii, edukacji dzieci i młodzieży z różnic kulturowych. Projektowanie procesu wspierania dzieci i młodzieży z różnic kulturowych oraz ich rodzin. Różnice kulturowe a zagrożenie niedostosowaniem społecznym.

Metody kształcenia

Wykłady:

wykład konwencjonalny, wykład konwersatoryjny.

Ćwiczenia:

praca z książką, praca w grupach, klasyczna metoda problemowa, Pokaz, dyskusja, metody aktywizujące, projekt.

Efekty uczenia się i metody weryfikacji osiągania efektów uczenia się

Opis efektu	Symbole efektów	Metody weryfikacji	Forma zajęć
Absolwent zna pojęcia związane z funkcjonowaniem osób ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi, zna koncepcje wyjaśniające funkcjonowanie osób z niepełnosprawnościami	K_W04	kolokwium	- Wykład - Ćwiczenia
Absolwent potrafi wykorzystywać wiedzę do planowania pracy z osobami z niepełnosprawnościami	K_U02	przygotowanie projektu	Ćwiczenia
Ma świadomość znaczenia prawidłowej komunikacji i używania właściwej terminologii w pracy z osobami z niepełnosprawnościami	K_U07	obserwacja i ocena aktywności na zajęciach	Ćwiczenia

Warunki zaliczenia

Literatura podstawowa

Chrzanowska I., Pedagogika specjalna – od tradycji do współczesności, Kraków 2015.

2. Góralczyk E., Dziecko przewlekłe chore. Psychologiczne aspekty funkcjonowania dziecka w szkole i przedszkolu. Informacje dla pedagogów i opiekunów, Warszawa 2009.
3. Jasielska G., Dziecko z zaburzeniami odżywiania w szkole i przedszkolu. Informacje dla pedagogów i opiekunów, Warszawa 2010.
4. Konarska J., Rozwój i wychowanie rehabilitujące dziecka niewidzącego w okresie późnego dzieciństwa i adolescencji, Kraków 2013.
5. Międzykulturowość w szkole. Poradnik dla nauczycieli i specjalistów, red. K. Białek, Warszawa 2015.
6. Olechowska A.,Specjalne potrzeby edukacyjne, Warszawa 2016.
7. Pedagogika specjalna, red. W. Dykcik, Poznań 2001.

8. Plichta P., Jagoszewska I., Gładyszewska-Cylulko J., Szczupał B., Drzazga A., Cytowska B., Specjalne potrzeby edukacyjne uczniów z niepełnosprawnościami. Charakterystyka, specyfika edukacji i wsparcie, Kraków 2017.
9. Psychologia zdrowia dzieci i młodzieży, red. W. Pilecka, Kraków 2011.
10. Sipowicz K., Pietras T., Wprowadzenie do pedagogiki inkluzyjnej (włączającej). Wrocław 2017.
11. Szczepankowski B., Wspomaganie rozwoju dziecka niesłyszącego. Audiofonologia pedagogiczna, Warszawa 2009.
12. Szumski G., Dobór i kształcenie uczniów zdolnych. Studium porównawcze o legitymizacji instytucji edukacyjnych, Warszawa 1995.
13. Tanajewska A., Naprawa R., Stawska J., Praca z uczniami ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi. Poradnik dla nauczyciela. Warszawa 2014.
14. Uczeń z niepełnosprawnością ruchową w szkole ogólnodostępnej. Poradnik dla nauczycieli szkół ogólnodostępnych, Warszawa 2005.
15. Uczniowie z chorobami przewlekłymi. Jak wspierać ich rozwój, zdrowie i edukację?, red. B. Wojnarowska, Warszawa 2010.
16. Wyczesany J., Pedagogika upośledzonych umysłowo. Wybrane zagadnienia, Kraków 2001 i nast. Wyd.

Literatura uzupełniająca

1. Inkluzja edukacyjna. Idee, teorie, koncepcje, modele edukacji włączającej a wybrane aspekty praktyki edukacyjnej, red. Z. Gajdzica, M. Bełza, Katowice 2016.
2. Mitchell D., Sprawdzone metody w edukacji specjalnej i włączającej. Strategie nauczania poparte badaniami, Gdańsk 2016.
3. Możliwości i ograniczenia edukacji inkluzyjnej. Egzemplifikacje, red. T. Zacharuk, L. Pytka, Siedlce 2018.
4. (Nie)codziennosc indywidualizacji w przestrzeni wczesnoszkolnej. T. 1, Uczniowie z problemami w nauce i zachowaniu, red. M. Magda-Adamowicz, K. Żernik, Toruń 2018.
5. Szczygieł B., Jak pracować z dzieckiem niepełnosprawnym : konstruowanie programu zajęć, organizowanie klasy integracyjnej, konspekty zajęć, Kraków 2001.
6. Woroniecka-Borowska A., Prawne aspekty organizacji kształcenia ucznia zdolnego, Warszawa 2019.
7. Wspomaganie pedagogiczne niedostosowanych społecznie. Teoria i praktyka, red. L. Albański, M. Kowalski, Jelenia Góra 2010.

Uwagi

Zmodyfikowane przez dr Anita Famuła-Jurczak, prof. UZ (ostatnia modyfikacja: 10-02-2022 11:42)

Wygenerowano automatycznie z systemu SylabUZ